

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

РІК XLVII. Ч. 197. Джерзі Сіті, Н. Дж., п'ятниця, 25-го серпня 1939.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

No. 197. Jersey City, N. J., Friday, August 25, 1939.

VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“ в Нью-Йорку 4-0237. — Тел. У. Н. Консулі в Нью-Йорку 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

Америка приготується на випадок війни

ВАШИНГТОН. — Щоби приспівити довіру приїзду до Вашингтону й не задержуватися довше параді при нагоді свого висідання з корабля „Тоска-дуза“ в Анаполісі, президент Рузвельт рішився виїхати ситуацією з Ред Бенку, Нью Джерзі. Напружена ситуація в Європі, видно, вимагає на його думку його найскорішої приїзду в столицю.

В Сенді Гук ждав на нього цілий штаб секретарів з дипломатичними рапортами.

До Вашингтону вертаються теж, часто переїздивши свої вакації, різні вищі урядовці. Секретар стеїту Гол уже приїхав сюди й відбув тут цілу низку конференцій з представниками департаменту скарбу; він теж займався приготуванням приїзду президента. Як видно з заяв учасників цих нарад, уряд займається покищо справами економічними та питанням повороту до Америки американських громадян, що тепер перебувають в Європі.

НЕ РАДОНЬ ІХАТИ ДО ЄВРОПИ.

ВАШИНГТОН. — Американський департамент стеїту подав американським громадянам виразну пораду в теперішню пору до Європи не їхати.

Як мотив своєї поради уряд виразно подає загрозливу війну в Європі.

Донесення корабельних ліній подають, що всі кораблі з Німеччини й Франції переповнені.

БІРЖА ТЕЖ СПОДІВАЄТЬСЯ ВІЙНИ.

НЬО ЙОРК. — Курси вартісних паперів на американських біржах показують страх перед війною. Курс бондів майже всіх класів, як домашніх так і заграничних, сильно обнижвся.

При всяких закупках і продажах береться тепер під увагу можливість війни.

Рівночасно підніслися сильно на всіх біржах ціни на зерно. Найбільше підніслися вони на біржі у Вінніпегу.

59 ОСІБ УТОПИЛИСЯ ПРИ ЗАТОПЛЕННІ КОРАБЛЯ.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО (Бразилія). — Коло Ілеос, у бразильському стеїті Багіа, затонув малий прибережний корабель „Ітакар“, що їхав з ладунком товару й пасажирів і перевернувся на пісковій лаві, як здається, внаслідок перевантаження.

Як досі стверджено, втопилися 59 осіб. Кілька інших іще досі не знайдено.

НОВИЙ ОСЯГ АВТОМОБІЛЬНОЇ СКОРОСТІ.

БОНЕВІЛ СОЛТ ФЛЕТС (Юта). — Джан Коб, англійський бізнесмен, установив новий осяг шкоро-сти автомобіля на 368.85 миль на годину.

Є це найбільша шкоро-сть, яку людина досягнула на якімнебудь засобі транспорту на 4 колесах. Його автомобіль має 24 циліндри.

По скінченні їзди Коб признав, що їхати зо шкоро-стію 6 миль на хвилину не належить до приємностей, які він хотів би робити кожного дня.

БОЛІВІЙСЬКИЙ ДИКТАТОР ЗГИНУВ З ВЛАСНОЇ РУКИ?

ЛЯ ПАС (Болівія). — Президент Хермен Буш, 35-літній диктатор Болівії, умер тут унаслідок револьверової кулі, яку як каже урядовий комунікат, він самий післав собі в мозок.

Кажуть, що причиною самогубства була його розпука з приводу невдачі його диктатури.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ Й АРГЕНТИНА ПРИГОТОВЛЯЮТЬ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПАКТ.

ВАШИНГТОН. — Сомнер Велес, заступник секретаря стеїту, заповів, що Злучені Держави незадовго підпишуть важний торговельний пакт з південно-американською республікою Аргентиною, на основі котрого американські товари дістануть повну рівність з товарами інших країн.

Палата послів республіки Болівія ухвалила во-тум довіря своєму президентові за його добрі відносини з урядом Злучених Держав.

ВІДОМИЙ АВТОР УМЕР ПІД ВЛАСНИМ ТРАКТОРОМ.

ТАЙРІНГЕМ (Масачусетс). — Сидні Ков Говард, відомий драматург, щоб відпочити по умові праці, захотів попрацювати трактором на своїй фермі. Він став накручувати трактор, щоби пустити мотор, не знаючи, що його робітник лишився мотор трактора заклучений. Коли мотор рушився, трактор кинувся вперед і придушив Говарда до муру гаражу. Визваний лікар ствердив, що автор згинув від удущення, бо трактор розбив йому груди.

АРМІЯ ПРОТИВИТЬСЯ ДОСТАВІ НАФТИ ЯПОНІ.

ВАШИНГТОН. — Адмірал Стюарт признав, що запаси нафти на побережжі Тихого океану значно ви-черпані через доставку для Японії. Він остерігає аме-риканський уряд, що він повинен поробити передо-всім припаси нафти для себе.

ПО КАТАСТРОФІ.

Рятункові відділи вчотсьот жінку, одну з 17 жертв залізничної катастрофи в Четсворт, Нью Джерзі, спричи-неної підмиттям тору бурєю.

ФАРМЕРИ ПОВЕЛИ ВІЙНУ ПРОТИ КНИЖКИ.

Союз фармерів повіту Керн у стеїті Каліфорнія постано-вив повести по цілому стеїті кампанію за те, щоб легісла-тура стеїту законом заборо-нила повість американського письменника Джана Стейнбе-ка „Грейпс оф Пет“, бо, мов-ля, вона представляє образ-ливо рільників того стеїту.

СМЕРТНІСТЬ І ВОГКІСТЬ.

Міський уряд одоровля в Нью Йорку ще раз підчеркує, що гаряча погода останніх днів, получена з високою во-гкістю, не викликає збільшен-ня смертності, як це загалом приймається.

ЗНАЙШЛИ СЕЛА, ШО МА-ЮТЬ ТИСЯЧУ ЛІТ.

Археологічна виправа Му-зею Природ. Наук Філда в Ші-кагу відкрила старі індіанські села, що сягають тисячу років тому. У них заховалися до-кладні пам'ятки людського життя.

ВІДВІДУВАЧАМ НЕ ВІЛЬНО ПРАЦЮВАТИ.

Бразильський уряд видав розпорядок, що чужинці, які відвідують Бразилію, не мають права працювати.

БЮРО ПЕРЕКЛАДІВ ЛЮБОВ-НИХ ЛИСТІВ.

Одна малярка оснувала в Будапешті бюро писання і пе-рекладання любовних листів. Тому, що малярську мову ду-же мало знають в інших дер-жавах, а багато малярок, що виїждять за границю, знаом-ляться з чужинцями і з ними листуються, бюро підприє-мчої жінки має великий успіх. За короткий час бюро до то-го розрослося, що власниця його мусіла найняти до помо-чі кілька осіб і тепер приймає замовлення на любовні листи в мовах. Як бачимо, і на лю-бовних листах можна збивати капітали.

НАПАД НА ВУЛИЦІ ЛЬВОВА ЗА... УКРАЇНСЬКУ КРАВАТКУ.

До редакції „Діла“ прийшов Василь Райник із Рокіши, пов. Перемишль, який приїхав 16. червня до Львова за орудка-ми та оповів пригоду, яка стрі-нула його на вул. Городецькій у білий день. Коли він шов з двірця, до нього приступив я-кийсь чоловік і з грубою ву-личною лайкою (ж... м...!) зір-вав йому краватку-гердан та за-явив, що він повинен сором-итися носити такі „кабанські свинства“. Колий нападений боронився й почав тікати, на-пасник дгнав його та вдарив двічі в лице.

КЛУНОК, ВВИНЕНИЙ ІЗ ПОЇЗДУ, ВВИНЕНИЙ ІЗ НИЧНИКА.

В Тарнобжегу трапилася трагічна подія. Володислав Богац, який їхав поспішним поїздом, викинув крізь вікно клунок, який важив 18 кг. На нещастя клунок ударив у го-лову залізничного робітника Володислава Гарбоса, який са-ме працював на рейках, так нещастя в голову, що йому тріс череп і він кілька хвили-н пізніше помер. Поїзд після то-го затримали і поліція при-держала Богаца, проти якого по-вела слідство.

КЛОПОТИ З ЦИГАНСЬКИМ ВИНЧАННЯМ.

Вилонська поліція перевела обласу серед циганів та при-тримала кількох підозрілих. До Вильни, як відомо, прибуло багато циганів у зв'язку з за-повідженням всіляким дочкам циганського короля Квека. Од-нак той шлюб імовірно не відбудеться і його відклучить.

БІЛА ЖІНКА ЧОЛОВІКА.

Марія Нестльова разом зо своїм братом Венянимом Ро-зенбергом побіла боксером та буюком свого чоловіка так важ-ко, що він утратив притом-ність та зазнав стрясування моз-ку. За те опинилася Нестльова зо своїм братом перед судом.

ПОМЕР СЕРБСЬКИЙ УЧЕ-НИЙ.

В Београді помер великий сербський учений Павло По-повіч, член королівської Ака-демії Наук і бувший профе-сор університету. Він був знавцем сербської й хорват-ської літератури. Підчас сві-тової війни був на еміграції в Парижі й від широкую пропа-ганду в хосен майбутньої ю-гославської держави. П. По-повіч автор багатьох творів з ділянки словянської літерату-ри й балканських літератур-них проблем.

ЛИСТИ НАПОЛЕОНА.

В Парижі знайдено 37 нена-дружованих власноручних ли-стів Наполеона. Вони перехо-вувалися в його сестри Полі-ни Борґезе, що передала сво-йому інтендантові Мішльо. А його потомки й знайшли цей пакет з листами.

ДЕЩО З АРХЕОЛОГІЇ.

Наслідком виливу, потік Градна, недалеко хорватсько-го міста Самобор, на північ від Загребу, змінив своє ко-рито. В старому кориті пото-ка знайдено рештки шляху, що був виложений камінними плитами. Здається, що тут мався до діла зо старим римським державним шляхом, що вів з Італії через Петовію, теперішню Поттав, до Віндо-бони, теперішнього Відня.

Дуже важну археологічну знахідку викрото недавно в Апулії, в місцевості Фоджіа, в окрузі Апірі. Знайдено будів-лі з мозаїковими дошками. На рівній висоті мозаїки ви-крили другу, чотирикутну до-шку з однокольорової, пом-пейської - червоної глини, що має перерви з білих, малих кісток, що уложені в діагона-лі. В цій самій смузі викрили геленське місто гробів. Гроби мають багату прикрасу й ва-зи звичайної форми з геоме-тричними окрасами. Крім цьо-го викрили дві тарілкові фор-ми теракоти, що на них від-бита реліефом голова Медузи.

КАСПІСЬКЕ МОРЕ ВИСИХАЄ.

З Москви повідомляють, що спеціальна комісія Академії Наук СССР для прослідження причин висихання Каспійсько-го моря, що опрацювала спо-соби; щоб запобігти цьому, закінчила свої праці. Комісія вислухала кільканацять до-кладів і в коротком звіті на-креслила план запобіжної ак-ції. На основі цього плану, рі-ки, що переливаються через південні, північні і східні об-ласті СССР, мають получити низкою каналів в одну водну систему. До цієї системи ма-лоб належати такі ріки: Пі-річна Двіна, Дон, Амур-Дар-я й ін. На ріках, що безпосеред-ньо вливаються до Каспій-ського моря, мають вибудува-ти тами і тим робом, на осн-ові провізоричних обчислень, можна буде збільшити на од-ну п'яту скількість води, що вливається до моря. Цей план, як підкреслює в своїм звіті комісія, має ще й ту до-датню сторінку, що получен-ня каналовою сіткою рік єв-ропейської і східно-азій-ської СССР вможливить на-ладнання доброї транспо-рто-водної мережі шляхів.

Німецько-Советський пакт довершений

МОСКВА. — Точно в першій годині, як було заповіджено, приїхав літаком минулої середи ні-мецький міністер Рібентроп до Москви разом зо своїми фахівцями і, пообідавши, удався з представ-никами Советів на наради. Кілька годин пізніше пакт був підписаний. Догадуються, що той пакт до найменших подробиць уже був давніше опрацо-ваний, і то навіть тоді, коли Совети просили до се-бе на наради англійських і французьких генералів. Сталін просив останніх на наради тому, щоб тим змусити Гітлера до підпису. Найважливіше в тім пак-ті це те, що обі сторони зобов'язуються на випадок війни сидіти тихо і в ніякім разі не помагати тим, що воюють з котроюнебудь із них. Немає в тому, пакті застереження, що колиб котрась із них за-атакувала третю сторону, то це може стати причи-ною до розриву умови. Це значить, що цей пакт ненападу фактично є союзним договором, бо обі сторони обіцяють собі також поміч. Дехто підо-зріває, що обі держави умовились і щодо інших справ, але про ці умови не подали до загального ві-дома.

Мешканці Москви були немало здивовані, ко-ли побачили на летунським майдані німецькі прапо-ри зо свастиками. Свастика пойдані також з авт, якими їхали німці до Кремлю. Назустріч німцям ви-йшли москалі, ціла німецька й італійська амбасада. Замітне те, що ніхто з японської амбасади не ви-йшов зустрічати їх.

НІМЦІ ВІДКИНУЛИ ПРОПОЗИЦІЮ ПЕРЕГОВО-РЮВАТИ.

БЕРЛІН. — На побачення до Гітлера зголосив-ся амбасадор Англії, Гендерсон, і заявив, що коли Гітлер змодифікує свої догадання, то Англія гото-ва перемоворювати. Далі заявив, що коли Гітлер піде на Польщу, то Англія відразу піде їй на поміч. Але Гітлер в надзвичайно різких словах відповів, що перемоворювати не буде й у найближчих днях зму-сить Польщу або капітулювати, або розгромити її. Слова Гітлера були такі різкі, що амбасадор із зму-дування замовк та просив опісля, щоб ті слова пе-редати на письмі. Йому передано ті слова на письмі в такій різкій формі, в якій вони були сказані. Це вважають останнім словом Гітлера. Німецьке насе-лення знаходиться в дуже піднесеному настрою і вірить у перемогу.

ФРАНЦІЯ ЗАРЯДЖУЄ МОБІЛІЗАЦІЮ.

ПАРИЖ. — Французький уряд зарядив дальшу мобілізацію своїх військ. Відповідь Гітлера англій-ському амбасадорові французи вважають за знак, що війна неминуха. Умови Гітлера відносно Поль-щі тепер такі: безпробовочна віддача Данцигу і ко-ридора, віддача всіх інших земель, що Польща за-брала від Німеччини по війні, протекторат на взір того, що наложено на Чехію, на решту Польщі.

ГОТОВІСТЬ АНГЛІ.

ЛОНДОН. — В Англії скикано парламент і він ухвалив урядові всі воєнні права, потрібні для ве-дення війни. Далі переводиться мобілізація військ. Всі летунські бази на поготівлі. Велика скількість ко-раблів виїхала в околиці Скагераку в цілі площина-ної більшої німецької кораблів. Англії цілком до-вірили, що Совети їх зрадили і тепер зо зневагою ви-сказуються про них. Також кажуть, що без них вони обійдуться.

ПОЛЯКИ НЕ ВІРЯТЬ, ШО ГІТЛЕР УДАРИТЬ.

ВАРШАВА. — Кореспондент, „Нью Йорк Тай-су“, Єжи Шапіро, говорить, що хоч поляки гаря-чково зброяться, то проте ще не вірять, що Гітлер думає воювати. Огірчення велике на Совети. Ша-піро каже, що є також огірчення серед українських націоналістів, які вірили Гітлерові в його проти-ветський намірах. Їх перше розчарування було в ча-сі віддачі Карпатської України Мадярщині, коли-рив Шапіро. Тепер серед українців є навіть такої повороту до так званої „нормалізаційної політики“.

ВІДАЙТЕ НАКРАДЕНЕ! — КРИЧАТЬ СЛОВАКИ.

БРАТИСЛАВА. — Словаки повели широкую агі-тацію за те, щоби Польща віддала їм околицю Я-ворини, яку минулого року Польща, користуючи зо слабости Чехословаччини, собі захопила.

РУМУНИ ТАКОЖ НЕ ХОЧУТЬ ВОЮВАТИ.

БУКАРЕШТ. — Ще одно розчарування для Польщі пришло з боку румунів. Король Карло по-відомив польський уряд, що Румунія задумує на ви-падок війни задержати строгу неутральність і буде воювати лише тоді, коли хтось зачепить її границі. Вона навіть не думає дозволити на пересилку воєн-них матеріалів і війська через свої території для Польщі.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893.

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. "Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Address: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Бігла собака за возом, побіжить і за саннями

Заключення пакту між Гітлером і Сталіном викликало між іншим питання: як до цього пакту поставляться по всьому світі комуністи? Цікаве це питання не тому що комуністична партія була в світі великою силою, якої наставлення до якоїнебудь справи малоб велике значіння, але просто з боку цікавості, як поставиться до факту ця партія, що вважає Сталіна своїм провідником.

Звісно, до недавня ще Сталін лився з демократичними державами. Комуністична партія всіма засобами, що стоять їй до розпорядимості, розгортавала свою підпору не лише для демократичних держав, але й для демократії. Хто важився хочби піднести сумнів чи в демократичність цих держав, чи в корисність їх політики для демократії, того негайно комуністи таврували як ворога не лише цих так званих демократичних держав, але й самої демократії. Як хто важився піднести сумнів, чи є Сталінова диктатура демократична або чи порадно демократичним державам йти з комуністичною диктатурою, комуністичні наймити негайно нападали на таку людину як на наймита фашизму й нацизму, як на люка Гітлера й Мусоліні, як на ворога миру, демократії й робучого народу.

Хто читав ці гострі лайки й прозиванки, той певно міг зробити висновок, що ті комуністичні газети будуть таксамо гостро виступати проти всього, що важиться зробити якесь угод з Гітлером. Здавалось, що навіть не можна сумніватися, що комуністична партія, яка так гостро й без ніяких застережень нападає на всякого, що скаже хочби щонебудь добре про Гітлера, виступить з такою самою послідовністю й проти тих людей чи організацій з комуністичного боку, що виступлять з чимось подібним. Коли комуністична диктатура не вгалялася розстрілювати за якісь нібито загрози з фашизмом найчільніших людей свого руху, то можна було сподіватися, що комуністичні газети по всьому світу виступлять таксамо гостро за звязки з Гітлером проти Сталіна. Вимагала цього логіка, вимагала цього послідовність, справедливості мірити всіх одною мірою.

Та сталося інакше. Налаючи всіх, своїх і не своїх, за навіть недоказані звязки з Гітлером як найбільших злочинців проти людства, комуністичні газети, коли це саме зробив Сталін, не осудили його послідовно, безсторонно й чесно, але похвалили Сталіна не лише як розумного політика, але ще й як великого миротворця й послідовного оборонця демократії.

Ясна річ, не нам радити іншим людям, як по своїй мамі плакати. Плаче кожний, як йому вигідніше. Ми можемо навіть бути вдячні за одні доказ, які гнучкі в комуністів засади думки, правди й справедливості. Мали нагоду показати свою незалежність від Москви, а замість цього показали ще раз простими наймитами.

ЗАЗДРИСТЬ

Заздрісну людину ніхто і ніщо не задовольняє. Їй треба робити впродовж героїчні зусилля, щоб вичавити в себе, у випадку крайньої необхідності, хвалу на чийсь адресу. І чим більше та людина на таку хвалу, згідно з загальним визнанням заслугою, тим більші зусилля заздрісникові треба робити, щоб з таким загальним узнанням погодитися. Про таких заздрісників наш народ давно вже сказав свою думку: „Ворона ніколи не каже „куку!“ а все „кра!“ — себто, як поспіє в своїх „Приповідках“ І. Франко: „Завидливий чоловік ніколи не похвалить іншого, не захопить, а все згудить та знеохотить“ (т. I. в. II, ст. 243). Або „Не сміється вода з болота, ліє болото з води...“ (там же ст. 248).

Не так давно читав я в одному українському часописі такий допис із села:

„Ще й сьогодні можемо стрінути стовідсоткову заздрість... Як уже котра дитина нашого селянина переїде пороги школи, в селі — заздрість; вивчився — не навист; дівстав становище — жадоба пістий... Завжди так, щоб не бачити свого сусіда в добрі; щоб не чути, як про нього говорять; щоб не бачити на ньому доброї одежі, грошей і т. п. Коли це заходить у селі між рівними то ще пів біди; колиж справа заходить про такого, що вже „подався на пана“ (ого, він на пана подався, до міста жити пішов! Хоч мною командува ти!) — гірше. Хоч говорить з вами широко, частує, бажає торбу добра, то в серці чує біль, ненавист: чому він, а не я? Отак втиснув би в ложці води!“ (М. Божко).

„Чому він, а не я?“ — Гірке й болюче питання, що не тільки в тому далекому й незнайомому українському селі, але й у всіх більших і менших селах, по всіх більших і менших містах і містечках, безжалісно гризе мільйони людських сердець: „Чому він, а не я?“ Скільки в цьому питанні жалю до власної долі! Скільки в ньому нарікання на божеску й людську несправедливість! Скільки в ньому ледве вгамованої злости й люті, що тільки чекають відповідної хвилини, щоб затопити світ у риках крові...

Великі соціальні революції повстають на ґрунті заздрості, але й дрібна судова чи поліційна хроніка знає чимало кривавих злочинів, що за себе чоловік.

„До Кривого“, повторює крамар як знавець і з прихильністю. „А чи здалека, чи здалека?“

Той другий від вікна не відповідає, втирає брудною рукою воле чоло, його нудить від слабости й круження голови. Крамар ображено сопє й відвертається до вікна. Той другий не зважається заглянути до вікна, потупляє очі в запалюваній підлозі, чекає, щоб його спитали вдруге. А тоді він їм то скаже. Здалека. Аж з Америки, прошу красно. Але йдїть, аж з Америки? А то ідїть так дадеко в гості? Ні, я вертаюсь додому. До Кривого. Маю там жінку й дівчинку, Гафїйка називається. Три роки мала, коли я відїздив. Так дивн, з Америки! А як довго я там бував? Вісім літ. Вісім літ тому. А цілий той час я мав джаб на однім місці. Як майнер. У Джанстанві. Я там мав земляка, називався Михайло Бабака. Михайло Бабака із Таламашної. Той був забитий, тому п'ять літ. Від того часу не мав я з ним говорити. — прошу красно, як я мав із ними дорозу-

родилися на тлі непогамованої заздрості.

Та в звичайному щоденному житті заздрість виявляється нетак в ударах ножем чи в пострілах з револьверу, як в удаванні іронії, в сарказмі, в заувагах, у вигадуваних та поширюваних ріжних наклепів, а іноді і в упертій мовчанці, що нею ріжні невідатві амбітники намагаються спинити триумфальний похід молодого слави. — „Заздрість, що виявляється назверх у розмовах, — зауважив давно колись французький журналіст Ривароль — сама себе зраджує і тому не так небезпечна, як та заздрість, що мовчить“. Згаданий уже нами спостерігач українського села завважує з свого боку:

„Один працює, складає, плнє і розганяється, щоб вивести свої діти в культурний світ, дати їм можливість пізнати цінність життя, для життя взагалі і для нації зокрема, скупчує все своє моральне життя довкруги тієї дитини і школи. Зате другий, якщо він заздрісний та ще й сусід, увесь час мовчить, снує, підглядає, перевідкує, плнє, щоб одного дня підложити йому ногу і знівечити всі великі зусилля“.

Мимоволі пригадуються й слова Ніцше в „Так говорив Заратустра“:

„Так, мій друже, для твоїх сусідів ти — ніби хворе сумління, бо вони почувають себе негідними тебе, і тому ненавидять тебе й хочуть випилювати твою кров. Твої сусіди — ніби отруйні мухи. І все, що в тобі є велике, робитиме їх ще більш отруйними і все більш подібними до мух“ (З італ. перекл. Міляно, 1937, ст. 92).

Ми навели цитату з Ніцше навмисне, щоб підкреслити, що оту огидну заздрість, що її спостерігав український спостерігач в українському селі, не треба приписувати як спеціальну відому рису українському народові; ні, ця заздрість — характеристична риса задурлиного оточення всіх тих дрібно-міщанських середків у всіх народів, де тільки панує не дух жертвенності для ширшого цілого але дух себелюбності, егоцентричної амбітності, що не зносить чужої вищості, чужих успіхів, бо вбачає в них перш за все власне пониження. Така заздрість натурально панує особливо у тих народів, що, як український, поставлені в особливу трудні умовини життєвої боротьби пануван-

ням чужинців, що з одного боку обмежують особисті можливості кожного (внаслідок чого він вбачає в кожному своєму землякові „конкурента“), а з другого боку, відомо політикою „діведе е імпера“ (ділі і пануй) розбивають почуття національної солідарності, що для неї кожний успіх окремого члена нації — це успіх цілої нації. Треба додати ще й ту обставину, що в умовинах існування пригнобленої від чужинців нації всякий, що „подається на пана“, абуджує підозріння в психічній готовості поповнити зраду і відірватися від рідного народу, підозріння, на жаль, зачастую виправдане гіркими фактами...

Почуття заздрості — це свідомість пережитої невдачі, це — відворотний бік тієї амбітності, що виявляється в жаданні успіхів, в жаданні перемоги в життєвій боротьбі, в жаданні піднятися над собою подібними, і що одночасно свідомість собі всю безуспішність цього пристрасного жадання. Почуття заздрості — це більш чи менш яскраве усвідомлення власної нижчості, відчуження, що гнітить і труїть душу.

Але тут виникає питання: як може здорова людина, що в ній звичайно сильно розвинений інстинкт самозбереження й самоохорони, який вимагає розвинення таких психічних прикмет, що підносять загальний тон душі і в той спосіб допомагають витримувати життєву боротьбу, як може така здорова нормальна людина допустити в свою душу таку психічну отрую, як заздрість? На це питання дає добру відповідь п. Льомброзо в своїй „Проблемі частя“ („Іль проблема делла felicità“, Торіно, 1900, ст. 70—72): „Як алькооль, що, хоча й обезсилює істотно організм, всеж надає йому тимчасової фіктивної сили, так і заздрість, пригнічує й руйнує особистість, але під облудним виглядом фіктивного самозахоплення. В заздрості людина бодай ідеально посідає ту річ, якої жадає і якої матеріально не може посідати. Порівнюючи себе з особою, якій вона заздрить, заздрісна людина дуже легко переконуються, що вона впала жертвою несправедливості і що вона далеко більш гідна посідати жадану річ, як її дійсний власник. І таким чином поволи від формують: „Чому він, а не я?“ ми приходимо до другої формули: „Мене зневажено! Мене обкрадено!“ А звідти вже близько й до третьої формули, що логічно з двох перших випливає: „Направляй

несправедливості тобі зроблену, грабуючи пограбоване“. Як відомо, заздрість була одною з гольних пружин большевицької революції, але, як пише французький соціолог і психолог Ле Бон, вона „відиграє завжди велику роль в усіх революціях. У нашій (себто французькій) вона відіграла особливо значну роль. Заздрість до аристократії стала її найвищим чинником. Здібності й багатства буржуазії зросли настільки, що вона зрівнялася з аристократією... але все таки почувала себе невизнаною й тому тала до аристократії страшенну злобу. Цей настрій мимоволі робив буржуазію прихильницею філософських доктрин, що проповідували рівність. Вражене самолюбство й заздрість стали причиною тої ненависті, яку нам годі тепер зрозуміти, коли соціальний вплив аристократії зовсім непомітний“ (Цитую за „Хліб Україною“ 1920—22, II—IV, ст. 149).

Дуже часто прегарні фрази і слова про „потоптану справедливість“ — це тільки прихвиль для зведення особистих рахунків невдачливого й заздрісника з усім тим світом вищих вартостей, що до нього поборник справедливості знаходить двері вічно замкнені. Як часто ми бачимо людей, що деклямують про свою любов до людськості, але в щоденному житті виявляють відсутність усякої людяності! Як часто ми бачимо людей, що деклямують про всіх усядох про свою любов до України, але... не люблять українців. Бо взагалі не здатні когось любити! Деклямацією про абстрактну любов ці люди намагаються прикрити конкретну порожнечу їхнього серця і — що найчастіше — не менш конкретну ненавист до всіх тих, хто в той чи інший спосіб можуть знайтися на їхній дорозі, можуть заволодіти бодай часткою того, що все — в цілому! — повинно належати заздрісному себелюбові.

Бо заздрісники — завжди себелюби. Вони воліють чогось навіть зовсім не мати, ніж мати його спільно з кимсь іншим, бо спільне володіння заперечує його божественну претенсію бути єдиним „середком землі, що навкруги нього повинні ходити і сонце і місяць і дрібні зірки... А крім того воно позбавляє його можливості відкидатися до „потоптаної справедливості“...

Заздрісник — найбільш невластивий і жорстокий посідач. Дуже влучно сформулював його Дюгамель у своїй

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

З багатьма образами та малюнками. Написав Олександр Терещук. Нове, переглянуте й доповнене видання. Львів 1938. Накладом „Просвіти“. 408 сторінок. 135 зображень. 16 малюнків. Книга об'єднує історію України від найдавніших до наших часів. Написана популярно для широкого читача. У слові „Реклаша“ між іншим читаємо: „Книжка, яку видаємо другим накладом, друкувалася в нас 1936 року. Вийшло — чотири її частини місячними книжечками (за с. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000“.

Ціна в справі з золотими написами \$2.00.

Замовляти в свободі:

"Svoboda"
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

цікавій праці „Ля посесіон ді монде“, ст. 109: „Людина, що посідає якусь річ, здатну породжувати радість, наївно думає, що вона буде більш щаслива, коли сама саміська сидітиме у цього невичерпного джерела. І чого тільки вона не робитиме, щоб замкнути від інших це своє добро! Вона ставитиме високі мурі і набиватиме на них гострого скла, щоб мурі показували зуби, щоб мурі не тільки боронили, але — до певної міри — і нападали. Замикати, на свою виключну користь, якусь картину, гарне дерево, пишну тканину, це ще тільки маленьке божевілья, але існують і великі, які хотіли замкнути якусь річку, якусь гору, краєвиди, обрії, море... Замикання не дає багатства, або дає тільки багатство мертве, без потрібне. Справжнє багатство має той, хто не замикає його нічим, а його їм відкриває“.

Цікаво відмітити, що в Галичині ревниву людину називають також заздрісною. І в тому є глибока правда. Бо ревності — це тільки одна з відмін заздрості: тимчасом, як справжня заздрість — це вияв і доказ пережитої невдачі, нездійсненого жадання, ревності — це вияв боязні майбутньої невдачі; тимчасом, як заздрість — це уявне посідання жаданої речі, ревності — уявна втрата, або, інакше кажучи, боязнь втрати речі, над якою хочеться мати абсолютну, виключне посідання.

З цього випливає, що заздрість дуже тісно зв'язана з почуттям і розумінням власності, і в зв'язку з еволюцією — розвитком чи занепадом — цього почуття може розвиватися чи підпадати й почуття заздрості, що виявлятиметься в більш чи менш безневинному бажанні посісти те, що посідає хтось інший. Нема сумніву, що нема людської душі, що булаб цілком вільна від почуття заздрості, але нема також сумніву, що, в ріжних історичних періодах життя людськості, заздрість мала відмінну роль і відмінні впливи на розвиток суспільного життя. Відомий дослідник людських суспільств, німецький філософ Шпенглер, напр., думає, що почуття заздрості розвинулося особливо після французької великої революції, що кинула облудне гасло загальної рівності, яке знайшло своє максимальне руйнівне застосування в московській большевицько-комуністичній революції. Людина егалітарного детократизму мусіла бути заздрісна, бо вона знала, що мала такі самі права, на якусь річ, як і її справжній посідач. Серед народів, що в них запанувала доктрина рів-

Карел Чапек.

ГОРДУБАЛ

КНИ

ности, гірке питання: „Чому він, а не я?“ мусить що дня повставати перед мільонами людей. Щоби почуватися нещасними, каже Шпенглер, треба, щоб наше скромне життя зробилося нам незносним, і таке завдання супроти нас перебирають звичайно різні демагоги, рівняючи те наше скромне життя з блискучим життям вищих клас: „Чому він, а не ти?“

В країнах, де гасло загальної рівності не прищепилося, таке питання знаходить дуже швидку відповідь: „Бо він більш гідний від тебе... Бо він гідніший від тебе... Бо він розумніший від тебе... Бо він працюватиме від тебе... Або й просто: „Бо так йому Бог дав“. І заздрісники не залишають нічого іншого, як тільки перебороти свою заздрість та скерувати її відому силу на позитивну працю над самим собою, над власним досконаленням, над розвитком тих своїх сил і здатностей, що потім допоможуть йому здобути колись позаздрене місце.

„Цілком можливо, каже Шпенглер, що в часах Альберта Дірера (1471—1528), простолудин Німечки захоплювали блискучим багатством вищих клас, не відчувачи жадної заздрості. Щось із того блеску й багатства рідного міста спало на нього, і він уважав, що від того загального стану залежить і стан його власного життя, і що він не міг би бути щасливим поза рамцями свого стану, бо він розумів, що власність і багатство це перш за все — відповідальність, турбота і праця“. („Анни децізіві“, Міляно 1934, ст. 134).

Французька революція, робота соціалістичних демагогів і розпуста та крайній егоїзм гедоністичної плутократії надали в пізніших часах поняття власності інше значення і тим самим створили сприятливий ґрунт для піщого розцвітту заздрості. Та в тій новій Європі, що має повстати на руїнах сучасної і що в ній вільна Україна займе почесне місце між великими державами, поняття власності втратив характер індивідуальної виключності, а набере характеру суспільної функції, себто не служиме більше матеріальних забаганок окремих осіб, але зробиться знаряддям служби для всього суспільства. І тим самим роль заздрості в суспільному житті буде значно, може бути, необчисливо, обмежена.

Евген Онацький, Рим.

ВЕЛИКИЙ ГЕТЬМАН

Історичний роман. Написав Федір Дудко. Літературна бібліотека „Української культури“ ч. 1. Видання 1939. „Українська культура“, Львів. Ілюстрації М. Бутковича. 3 друкарні Національного Т-ва ім. Шевченка у Львові. Книжка великої 8-ки, стор 239. Це перший том повісті, що має назву „Між Сидією й Харбодом“.

ЗМІСТ: Серед пенатів (має 13 розділів), На гетьманському бенкеті (8 розділів), Дядько й небаба (3 розділи), Орел не ловить мух (17 розділів). В тексті 6 малюнків на цілу сторінку. На задній оборті чинімо отсі слова: „На вивченні подій минулого сталимо свої характері й куюмо шляхи до кращого майбутнього. Ювілейне видання. У пам'ять 250-ліття (1687—1937) обрання на гетьманство нашого найбільшого державника, Його Милості гетьмана Івана Мазепи. Хай ця ювілейна книжка ляже до рук кожного українця!“

Книжка написана з великим розмахом. У ній багато рідких історичних документів і описів рідких подій на гетьманському дворі. Добре змальований характер Мазепи і його тонка політика.

Ціна \$1.75.

Замовляйте в „Свободі“:

„СВОБОДА“
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

3 ДНЯ

„ЯКА СИЛА СОВЕТІВ“

Під тим заголовком поміщена в останнім числі (за серпень) „Американ Меркюрі“ стаття Еріка Воленберга, в якій докладно, на основі незбитих фактів, представлена слабкість Советів. Доказавши наперед технічну слабкість Советів, автор переходить ступеню до моральної вартості і каже:

„Мораль населення ледви чи є ліпша, бо Сталін у своїй чистоті не обмежувався лише до військових. Чистка захопила кожний кут суспільного життя: індустрію, виховання, науку, культуру, політичні організації і т. д. Ця чистка має свої коріні у грізній соціальної і економічної кризи, через яку Росія отсе переходить. Засоби Сталіна мали такий успіх, що поглибили цю кризу. В наступній війні, що буде тотальною війною, яка огортає ціле населення, він буде збирати гнівні жнива. В сучасній війні, з її масовими арміями, мілітаризованою індустрією, нападами поза лініями, настрій людей є важним чинником в мілітарній аналізі. Підчас громадянської війни Ленін мав підтримку селян і робітників, котрі боролися за щось конкретне. Нині ситуація цілком змінилась“.

ЧУЖІ НАЦІОНАЛІЗМИ.

Далі він пише: „Насильна колективізація озлобила більшість селян. Національні републики позбавлено всякої незалежності і їх підчинено потребам кремлівської бюрократії. Горючий націоналістичний дух підноситься у важких пограничних републиках — Україні, Білорусі, Грузії і т. д., що свій корм черпає у місцевій ненависті до всеросійського націоналізму, котрий, хоч офіційно названий „советським патріотизмом“, фактично відроджує царські традиції підчинення Москві. Вкінці, російська робітничка класа, яка була головною опорою большевицького режиму, є нині вороже настроєна до Сталіна: Сталін позбавив робітників усіх їхніх прав, знищив їхні робітничі союзи так, що лиш назви осталися; також змушує їх працювати в „підганяючій системі“ (спід оп систем), і використовує їх нещадно. Годі сподіватися, щоб вони оборонили цей режим, хіба за страху. Але страх цей набере інших форм, коли вони дістануть зброю в руки. Дві попередні російські війни обернулися у революції, в 1905 і 1917 роках“.

ЧОМУ РАХУЮТЬСЯ З СОВЕТАМИ?

З цього бачимо, що розумні чужинці пізнаються на Советах. Вони знають добре їхню вартість. Треба додати, що того роду статті появляються чимраз частіше.

Всітаки вирінає питання: чому великі держави числять кінце притягати їх до мілітарного союзу?

Тому числяться з Соведами, бо нинішні сили так рівно поділені, що навіть мала сила може відіграти важну роль і перехилити перемогу на один, або на другий бік.

ЯК БУЛО 25 ЛІТ ТОМУ.

Один французький старшина заявив, що Франція перед вибухом світової війни дуже добре знала, що царська Росія це „колюс на глиняних ногах“. А французький військовий штаб обрехувався, що Росія потягне рік, або трохи довше. Тимчасом царська Росія потягнула аж три роки. „Отож нас не обманули москалі“, хвалився цей француз. Бо та вступна поміч, якої

сподівались французи від Росії, заважила у світовій війні і перехилила перемогу на бік Франції. Якби німці були могли зараз на початку кинути проти Франції ті дивізії, що вони мали на східнім фронті, то вони будиб здобули Париж, залили Францію і впродовж кількох місяців скінчили війну. Російська армія перешкодила тому. А що, по трьох роках Росія таки провалилась, а царя застрілили, це французам байдуже. Своєю ціль вони досягнули.

НИНІ МОЖЕ ПОВТОРИТИСЬ ТЕ САМЕ.

Нині Франція й Англія хочуть повторити те саме. Вони знають, що Совети довше як кілька місяців не видержать у війні. Але і тих кількох місяців їм треба. Описля може з Соведами статися те, що сталося з царською Росією. Їм байдуже.

Та Сталін хитрий і не дається. Він знає, що війна для нього закінчиться тим самим, чим закінчилась попередня війна для Миколи II. Тому він не хоче втягнутись до ніякої війни.

Колиж бо заковика в тім, що Гітлер не хоче територій Франції, чи Англії, тільки територій Советів. Як довго на перешкоді Польща, Гітлер залишатиметься до Советів і може навіть пропонувати їм спільний поділ Польщі. Але знищивши Польщу і станувши на границях Советів, хіба він зложить зброю і скаже: „Маю досить“. У своїй книжці „Майн Кампф“ він заповідає що інше.

Це знають Англія і Франція й погрожують Советам, що

ДО ВІДОМА ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ: 1, 2, 7, 9, 28, 31, 78, 85, 90, 98, 186, 189, 201, 228, 231, 248, 265, 305, 314, 365, 382, 1 МОЛОДЕЧИХ ВІДДІЛІВ: 426, 427, 429, 430 і 436.

ОКРУЖНІ ЗБОРИ

вище поданих відділів У. Н. Союзу відбудуться
В НЕДІЛЮ, 27. СЕРПНЯ (AUGUST 27, 1939)
В МІСТІ СТ. КЛЕР, ПА.
в церковній галі укр. гр. кат. церкви Св. О. Николая,
Моріс Стріт.

Проситися урядників усіх вище згаданих відділів прибути обов'язково на ці збори. На тих зборах будуть обговорені такі справи, які є важливі для кожного відділового урядника, а також і члена. Тому кожний урядник повинен взяти участь у тих зборах, де промовлятиме окружний урядник У. Н. Союзу в. В. ЗАГАЛЬНИЙ П. Загальний виключний урядник кожного відділу та поручити такі справи, які певно будуть інтегрувати кожного урядника. Крім урядників усіх відділів, на збори повинні прибути також і члени з Ст. Клер і поближких околиць. Так само не-члени можуть бути присутні на нарадах. Вкінці запрошуємо до участі відділи 164 і 333 з Берк, Па., якщо вони бажають прилучитися до цього округу, що обимає вище згадані відділи. Вказаним є, щоб члени з класи Т. приїхали на збори свої грамоти.

Продуємо ще раз, що не повинно бути ні одного такого відділу, який не прислав би своєї репрезентації на ці збори.

ЗА ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ:

Д. Канігула, окр. предс.; І. Чена, окр. секр. О. Костюк, окр. кас.

УЖЕ ВИЙШЛА
НАКЛАДОМ
ОБЕДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ
СЛАВНА ПОЕМА ІВАНА ФРАНКА

МОЙСЕЙ

в англійським перекладі
ВОЛОДИМИРА СЕМЕНИНИ
з передмовою Степана Шумейка
про життя й літературну діяльність
Івана Франка.
ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

Замовляйте в книгарні „Свободи“:

„СВОБОДА“

81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

коли вони не прилучаться до протинімецького блоку, то вони пустять Гітлера проти них. Знає це також Сталін, тому хитро маневрує: ніби переговорює з Англією і Францією, але так, щоб переговори протягалися найдовше. Водночас стискає руку Гітлера.

Та рішиться на війну він колись таки буде мусити. Коли ні, то інші рішать за нього. Чи круть, чи верть, а таки прийде смерть“.

КЛИМЕНТІЙ ВОРОШИЛОВ, большевицький комісар війни, що вів недавно переговори з Англією й Францією за спільний фронт проти Німеччини, тоді, коли інші большевицькі комісари наклали з Гітлером.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РАНКІН, ПА. Отим просимо, щоб всі члени від 24, приїхали на збори відділу і заплатили свої довги, бо в касі нема грошей платити за членів. На останніх зборах було дуже мало членів. Важне є, щоб всі члени приїхали й заплатили довги. — Богдан Футрик, секр.

Тайни Гібральтару

Гібральтар — це важний чинник у світовій політиці, проте нічого дивного, що час-до-часу повертаються очі в його сторону. Найбільше ним турбується Велика Британія, що Гібральтар називає своїм життєвим вузлом. Під теперішню пору англійський уряд оцінює отой яловий скравок землі на ввесь запас свого золота.

Хкріплюють!

Гібральтар має доволі багату історію. Під владою Англії перебував він неодну облогу, що коштувало чимало жертв. Отож сьогоднішній Гібральтар є завжди приготований на несподівані атаки. Цеж бо місце, на кожній хвилині може статися запальним вулканом. На це приготувано, в першу чергу сама Англія, яка не марнує ні одної хвилини на закріплення своїх позицій. І сьогодні, в часі міжнародної кризи, британська влада докладає всіх зусиль, щоб Гібральтар, ота пригород фортеця була ще більш відпорна на всі ворожі зазіхання. Бож модерна зброя вимагає належних укріплень!

Слід згадати, що вже напередодні домашньої різни в Еспанії, коли то Німеччина та Італія почали фортифікувати Ля Ліней, Альгекірас (на терені Еспанії) й Кейлі (в есп. Мароку), Англія почала укріплювати Гібральтар. А вже по вересневих подіях усі фортифікаційні праці пішли подвійним темпом. Усі політичні події, що невпинно являлися на світовому горизонті, вказували незмінно, що війна спалахне ще швидше, ніж усі гадають.

Підземні схоронища і хідники.

Новий керманіч гібральтарської твердині, ген. Едмунд Уронсід заявив англійській владі, що всі скали, які по сьогоднішній день ніхто ще не здобув, укріплює дуже прецизно, найновішими середніми оборони. Навіть вкази помагають шити мішки на пісок.

У першу чергу укріплюють тепер бази військової флотії, що буди найбільше висунені на вогонь ворожої артилерії. Не занедбають теж поправи підземних коридорів і схоронищ, що вже тисом літ існують на терені Гібральтару. Світова преса підчеркує, що на випадок бомбардування — це одне з найкращих місць на світі, яке належно забезпечить життя тамошніх людей. Отже 25,000 мешканців Гібральтару може в найкоротшому часі схоронитися в підземеллі. Нині начисляють там десять схоронищ, що примістилися в скалах; їхні входи є дуже добре уцільнені й замасковані. Скрізь у нутрі знаходиться вибагливе улаштування, як цього вимагає новітній комфорт. Не бракує там столів, крісел, ліжок, електричного світла, бібліотек, центрального опівання, лічниць, тощо.

Ось недавно почали роботи біля перекопання підземних хідників, що лучитимуть схоронища з містом, яке розтягається трохи нижче. В цей спосіб нагальні летунські атаки не грозитимуть мешканцям, що кожної хвилини можуть перейти до порожніх скал. Очевидно, всі укріплення пожежної великої суми грошей, які нині сягають пів мільона злотих.

Тайком магазинують поживу й воду.

Отож Гібральтар — це одна велика твердиня, що „на всякий випадок“ приготується швидко до війни. Англії час-до-часу згадують, що оті нові укріплення зможуть сконцентрувати, крім населення, багато війська. Це незвичайно цінний чинник у критичних

хвилинах, але як забезпечити замагазиновану поживу? І на це знайшли раду. В Гібральтарі існує безліч тайних сховків, що містять їжу, яка вистане на пів року. Керманіч твердині подбав теж про запаси води, що є необхідні на випадок летунських атак. Отже влада розв'язала ту справу в такий спосіб: на терені Гібральтару замонтовано відповідні ринви, що схоплюють дощ, зчерги всю дощівку фільтрують і спроваджують до підземних басенів. Слід згадати, що всі збірники є замасковані та водночас бережені у великій тайні. Сьогодні ніхто про них не знає, крім окремих станиць безпеки.

В Гібральтарі начисляють десять великих збірників, що мають понад пів мільярда літрів води

Гармати стоять у поготовті.

З вище наведеного бачимо, що Гібральтар таки забезпечується на добре; в сьогоднішніх днях ніхто не знає що принесуть наступні години... Тож вузловий пункт — Гібральтар докладає всіх зусиль, щоб не заскочила його воєнна хуртовина в слабкому стані.

Під теперішню пору на узгір'ях уставляють невпинно, тяжкі протилетунські гармати, що кожної хвилини є готові... Артилерія Гібральтару — як подає чужа преса — може бомбардувати ворожі позиції у віддалі 10—25 кілометрів.

Слід ще згадати, що вибухові матеріали й військове знаряддя є теж добре заховані. На випадок збройного удару відчиняться тайні магазини, що постачатимуть війську бомби й амуніцію майже без перерви. Стільки вісток про Гібральтар дісталося до преси за посередництвом різних інформаційних агенцій, але мабуть ще більше заховалося в нетрях самої твердині. — („Наш Прапор“).

МАРШАЛ СМІГЛИ - РИДЗ, що є справжнім диктатором Польщі й на випадок війни буде командантом польських військ.

ЖЕРТВИ НА РІДНИЙ КРАЙ
посилати на таку адресу:
"OBYEDNANYE"
P. O. BOX 122, CHURCH ST. ANNEX,
NEW YORK, N. Y.

ІДЕМО ВСІ НА УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ ДЕНЬ

що відбудеться:
ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКИХ ПРАВОСЛАВНИХ ПАРОХІЙ
в Картерет і Савт Плейнфілд, Н. Дж., та Стейплетон, Н. Й.
В НЕДІЛЮ, 27. СЕРПНЯ (AUGUST 27, 1939)
В MARKWALT'S GROVE, EAST RANWAX, CARTERET, N. J.
Початок у год. 1. пополуноді. Вступ 25 центів.
В програму входять виступи хорів, промови, змагання, товариські забави та різні несподіванки.
До ласкавої участі запрошуємо всі братні Парохії, Організації й Громади з ближньої й дальньої околиці.
Дорогочин: З годиною дороги У. С. І звернути в Ranwax, N. J. до Картерет і Іхти дві милі. При дорозі до Горуду Марквалда будуть усталені американський і український прапори.
(На випадок непогоди програма буде виконана в German Hall при Roosevelt Ave., в Carteret, N. J.)

УВАГА! РОЧЕСТЕР, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
ЗАХОДАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДЕЧОЇ ЛІГИ
(UKRAINIAN JUNIOR LEAGUE)
відбудеться:
ПІКНІК
В НЕДІЛЮ, 27. СЕРПНЯ (AUGUST 27, 1939)
В GOODMAN PICNIC GROUNDS
Українці! Прийдіть на наш пікнік і допоможіть укр. молоді. Комітет.

УВАГА! ПРОВІДЕНС, Р. АЙ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ГРОМАДА
устроює
ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК
В НЕДІЛЮ, 27. СЕРПНЯ (AUGUST 27, 1939)
НА ФАРМІ ГРОМ. ЛЕХА В CROMPTON, R. L.
Road 3, near Tiogue Lake.
Український прапор при дорозі вкаже місце пікніку.
Вступ вільний. Початок у годині 1. пополуноді.
За добру й веселу забаву ручить — Комітет.

УВАГА! ВУНСАКЕТ, Р. АЙ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ УЛАДЖУЄ
ВЕЛИКИЙ ПІКНІК
В НЕДІЛЮ, 27. СЕРПНЯ (AUGUST 27, 1939)
НА ПЛОЩІ КОЛО ЦВИНТАРЯ.
Будуть різні несподіванки. Просимо всіх українців прийти на наш пікнік. Комітет.

УВАГА! УКРАЇНЦІ НЬО ЙОРКУ І ІНШИХ СТЕЙТІВ! УВАГА!
ПРИ НАГОДІ ВІДВІДИН СВІТОВОЇ ВИСТАВИ
В НЬО ЙОРКУ
не забудьте завітати до УКР. РЕСТАВРАЦІЇ під назвою:
„LUCKY OPEN KITCHEN“
33 THIRD AVE. (3), межі 9. і 10. вулицею,
NEW YORK CITY
Там можна дістати по приступних цінах смачні старокравці, як рівнож американські страви. Ми певні, що Вас задоволять, як цього певні ті сотні й сотні ньюйорських українців і американців, котрі вже щодня заходять до нашої Реставрації.
За добрий харч і обслуговування
Браття І. І. А. ГЕЛФТИН.

МОЛОДИЙ ДИРИГЕНТ.

Лорін Мазел, 9-літній диригент з Лос Анджелесу, що недавно кермував оркестром на „Дворі Миру“ на Світовій Виставі в Нью Йорку.

НАЙНОВІШІ СТІННІ КАЛЕНДАРІ НА 1940 РІК

Величина 15x20

Наталка Полтавка.

Гетьман Іван Мазепа.

За Україну

1918 Листопад

ЦІНА КАЛЕНДАРІВ:			
1 до 4 по	25 ц.	50 до 99 по	13 ц.
5 " 11 "	20 "	100 " 249 "	10 "
12 " 24 "	17 "	250 " 499 "	9 "
25 " 49 "	15 "	500 " 1000 "	8 "

В нас є великий склад річного роду календарів і святкових карток. Агенти, скелари й всі інші хай пишуть по безплатній каталог до:

UKRAINIAN BAZAAR, 2248 Grayling Av., Detroit, Mich.

Европейці в Америці в XI. ст.

Ще давно перед відкриттям Америки Христофором Колумбом в XV. ст. норманські вікінги допливали на своїх кораблях через Атлантичний океан до Північної Америки. Нові знахідки в Пів. Америці показують, що європейські моряки-варяги не тільки допливали до берегів Америки, але також заходилися у глибину американського краю і навіть добре там орієнтувалися. Потверджує це старинний камінь знайдений у Кенсінгтоні, записаний т. зв. рунами себто таємним письмом варягів. Найновіші досліді виказують, що вікінги вже в XI. ст. дійшли до країни Великих Озер, що лежать на сьогоднішній межі Канади зо Злученими Державами, і там полишили свої сліди в культурі тамошніх індіан. Ось так нпр. показується, що деякі предмети щоденного вжитку в деяких індіанських племен, нпр. ложки, що знаходяться в музеях Нью Йорку, цілком подібні до старих варязьких ложок, зібраних у музеї у Стокгольмі. Значить твердять, що така велика подібність не може бути випадкова.

Шлях варягів.

Два дослідники, Левенталь і Голанд, подають, що нормани мандрували до Північної Америки в XI. ст. такою дорогою: Полуднева Швеція, Ісландія, Гренландія, Провал Годсона, Залив Годсона, ріка Нелсона, Горішне озеро.

В 1931. р. один з урядовців канадської залізниці, шукаючи золота в околиці Довгого озера, відкрив випадково типовий гроб вікінгів, де знаходився заржавілий меч і рештки щита та бойового топора. Він уважав ці предмети за колишню власність якогось індіанського вождя і не припускав до них більшої ваги, вживаючи їх до прикраси мешкання. Щойно по кількох роках про цей знахід дізнався директор музею в Онтаріо і відкупив старовинну зброю вікінгів за грубі гроші.

Подібно знайшли два хлопці в околиці поміж озерами старонорманську спису.

Згадані знахідки є найбільш переконливим доказом, що старинні вікінги вже в XI. ст. знали добре дорогу до Північної Америки й орієнтувалися добре в цій країні — на 400 років перед відкриттям Америки Колумбом. Цікаве тільки, що вікінги тримали ті свої відкриття в таємниці, так, що щойно недавно вона виявилася.

ПЕРЕМОГЛА.

На Світовій Виставі в Сан Франсіско вибрано королевою краси, званою „Міс Трежер Айленд“, 18-літню брутетку, панну Маргерту Склірис.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

WILLIAMSTOWN, N. J. The St. George Society, Br. 307 of U.N.A., will hold their meeting Sunday, August 27, 1939 at St. Peter & Paul Church at 1 P.M. — Secretary.

Даром пробка МІЛЕРТОН LAXETER

Мілертон є приємний і легкий до зажиття. Мілертон дає найкращі успіхи, коли його вживається тільки в колючості, а тоді заживається його або зараз перед нічним, спочинком, або по встанню рано. Мілертон не виробляє прищипки. ОДНА ВЕЛИКА КОРОБКА 75 ц.

Спеціальна Ювілейна Оферта

Ціни до 31. грудня 1939:	
1 Package Millerton	.75
2 " "	1.25
3 " "	1.75
6 " "	3.00
Ціни по 1. січня 1940:	
1 Package Millerton	1.00
2 " "	1.50
3 " "	2.00
6 " "	3.50

Питайте за злізям Мілертон у вашій сусідній аптеці, а як там його не мають, то пишуть до: J. S. MILLER, Inc., Dept. U., P. O. Box 628, Newark, N. J. Single package not sent C.O.D. Small postage stamps acceptable. Ці ціни важні лише при замовленні просто з головного офісу.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КУПІТЬ ІМ ПОТРІБНІ КНИЖКИ!

Не досить післати дитину до школи. Треба їй ще дати книжки, без котрих вона не може навчитися читати, а потім книжки, щоби захопили її читати.

Ось Вам вибір таких книжок для дітей:

ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) найновіше видання Львів, 1939	45 ц.
ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанки для 2. класу) М. Матвійчука	50 ц.
ТРЕТЯ КНИЖЕЧКА (читанка для 3. класу) М. Матвійчука	60 ц.
ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (читанка для 4. класу) М. Матвійчука	75 ц.
ШКІЛЬНИЙ СПІВАНІК у двох частих, Зладив Ф. Колесса	75 ц.
СПІВАЙМО, збірничок пісень на два голоси для шкільної молоді. На весняне свято пісні. Зладив Ф. Колесса	20 ц.
ЗБІРНИК НАРОДНИХ ПІСЕНЬ. В укладі на три голоси для ужитку шкільних хорів. Зладив Ф. Колесса	60 ц.
СПІВАНІК для дітей дошкільного та шкільного віку. Зладив Михайло Гайворонський	30 ц.
МАЛИЙ БАНДУРИСТ, збірка пісень для дітей. Підбрав і впорядкував Михайло Таранько	20 ц.
ДИТЯЧІ ЗАБАВИ, зібрав і впорядкував Михайло Таранько. Містить гарні забави і пісні для дітей з музикою до пісень	35 ц.
СЕРДЕЧНИЙ ВІНОЧОК, виванка святкових бажань для українських діточок. Зміст: Бажання на іменини або іуродини, на Новий Рік, на Великдень, на Різдво, на Свято Матері. Також деклямації на Свято Матері.	30 ц.
ПРИГОДИ РОМКА БОМКА. Я. Вільшенка. Веселі вірші з малюнками для добрих дітей.	30 ц.
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ для дітей, в 4-ох частих: 1. Київське Князівство 2. Галицько-Волинська Держава 3. Козаччина 4. Україна в неволі.	
Друковано гарним читним друком з багатьома ілюстраціями М. Фартуха. Кожна частина 20 ц. Всі 4 частини	75 центів

МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крип'якевича	15 ц.
МАЛИЙ КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії. Уложив о. Іван Рудович	35 ц.
БІБЛІЙНІ ОБРАЗКИ. Перші початки науки релігії. о. С. Біленький. Ілюстровані	35 ц.
ХРИСТІАНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в біблійних оповіданнях для дітей. о. С. Біленький	50 ц.
ДЛЯ УЧИТЕЛІВ: МЕТОДИКА правописних і словесних вправ з додатками: диктати, зразки говірок і спис вислоів. Практичний підручник для вчителів і кандидатів учительського знання. Зладив д-р Кость Кисілевський	65 ц.
МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до навчання перших початків українського письма. Зладив М. Матвійчук	75 ц.

Замовлення слати: „SVOBODA“ P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

МОЛИТОВНИКИ

Віночок (у білій кавчуковій оправі, з образцем по середині. Малого формату. Для дітей) \$.90
Ангел Хранитель (в гарній чорній полотняній оправі) 1.35
Помилуй нас Боже (в чорній шкіряній оправі) 1.35
Ангел Хранитель (в гарній чорній полотняній справі) 1.35
„SVOBODA“

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ: 172 акри \$800; 8 акри \$1,400; 208 акри \$3,800; 160 акри \$5,000; 95 акри \$7,500 і багато інших. Також маю бізнесові і місцеві реальності на продаж. Я маю такі, які Ви хочете. Голостіть до: 97-9 H. BURBAN, BERNE, N. Y.

ЗАНЕДБАНИ ХРОНІЧНІ НЕДУГИ

доводить до безпартібно терпіння. Аналіз крові, луги „Екс“, аналіз сечі, медична екзамінація ПО НИЗЬКІЙ ЦІНІ забезпечують удачу діагнозу. Ревматичні стани, „Гей Фівер“, астма, клопотні відходої книжки, піхура, залоз і нирок лікується модерними способами. — ПОРАДА ДАРОМ. DR. DE RUHA 128 East 86th St., New York City. Кожного дня від 10.—2. год. і від 4.—9. У неділі від 10.—2. Осібна жадальня для жінок.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урадові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

МИХАЙЛО КАНЮК УКРАЇНСЬКИЙ ПОХОРОННИК 2321 W. CHICAGO AVE. CHICAGO, ILL. Модерна каплиця. Добра обслуга. ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ. Телефон: Armistage 4575. Тел. до дому: Seeley 0298.

МИРОН ЛИТВИН УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК Без ріжниць, як далеко поза Ничаюном. Власні потреби телебоніте до нас. Обслуга широкі сесла ОБСЛУЖ. 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО УКРАЇНСЬКИЙ УНДЕРТЕРІКЕР заряджує погребам по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 8th ST., NEW YORK CITY. Dignified funerals as low as \$150. Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568. BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE, (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Melrose 5-6577.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

(63)

В надії удобрухати Тарзана грішми і дарунками, а опісля струїти, король післав по нього післанця. Та як лиш післанець відкрив двері, щоб увійти, він зупинився і закричав: „Тарзан тут!“ Справді, Тарзан зо своїм „військом“ розвалив браму і дістався до середини королівської палати.

Побачивши Тарзана, король Алекстар почав утікати. Те саме зробив Томос. Але Тарзан миттю здержав їх і трутів назад на крісла. Ніхто з прихвних не підняв зброї в обороні короля і Томоса. А то тому, що в прихвній сторожі були такі, що теж ненавиділи їх. Або такі, що лизунством дістались туди.

А лизуни звичайно перші зраджують своїх панів. Тремтіння, король сказав: „Щади мене, а я дам тобі волю, гроші, все, що схочеш!“ „Я маю волю“, відповів Тарзан, а грошей твоїх не потребує“. „То чого ти хочеш? Чому тобі треба моєї смерті?“ „Я тебе не вбю“, заговорив Тарзан. „Але що зроблять з тобою твої піддані, це їх діло“.

Звертаючись до юрби, Тарзан заговорив: „Ви маєте доброго чоловіка, гідного носити корону. Це Тудос. Вибіріть його королем, а Алекстара проженіть!“ Юрба з радости заревіла. Знов Тарзан сказав їй таке, чого вона давно прагнула. Та тут закипіла кров в Алекстарі і він добув меч. Ненависть до Тудоса додала йому відваги.